

Дрозінська Любов

здобувач освітнього ступеня «магістр»
спеціальності «Облік і оподаткування»

Науковий керівник: **Семенишена Н.В.**

канд. екон. наук, доцент кафедри
обліку, оподаткування та технологій електронного бізнесу,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ДО ПИТАННЯ РОЗПОДІЛУ ПРИБУТКУ

В умовах ринкової економіки діяльність будь-якого економічного суб'єкта визначається кінцевим фінансовим показником. Фінансовим результатом діяльності організації є прибуток, який забезпечує потреби самого підприємства і держави в цілому, або збиток.

Кінцевий фінансовий результат підприємства формується за рахунок доходів і витрат від звичайних видів діяльності, а також інших доходів і витрат.

На сьогодні для визначення кінцевого фінансового результату діяльності організацій доцільно застосовувати групування доходів і витрат, подане в Міжнародних стандартах фінансової звітності (МСФЗ), воно здійснюється в залежності від трьох видів діяльності: операційної, інвестиційної та фінансової. Це дозволяє забезпечити контроль, по-перше, за ступенем ризику вкладень капіталу, по-друге, за ефективністю операцій. Крім того, подібна класифікація дозволить визначити рентабельність активів по кожному з видів діяльності.

На практиці поняття «нерозподілений прибуток» і «чистий прибуток» безпідставно ототожнюють. Чистий прибуток часто більше нерозподіленого на суму оголошених дивідендів і співвідноситься лише з конкретним звітним періодом.

Відображення в обліку і звітності нерозподіленого прибутку в складі власного капіталу організації не повинно обмежуватися тільки включенням в нього чистого прибутку звітного періоду. Сама наявність прибутку передбачає її розподіл за різними напрямками, що, по суті, ховається від користувачів звітності.

Таке становище зумовлено тим, що діючий порядок обліку використання нерозподіленого прибутку не в повній мірі відповідає запитам користувачів. У зв'язку з цим назріла гостра потреба в розробці рекомендацій щодо його вдосконалення і розкриття відповідної інформації в бухгалтерській звітності як інформаційної бази для прийняття управлінських рішень.

Облік нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) тісно пов'язаний з обліком власного капіталу (який прийнято розподіляти на дві категорії: інвестований капітал і нерозподілений прибуток). При цьому до складу інвестованого капіталу включають частину капіталізованого нерозподіленого прибутку (реінвестований прибуток).

У більшості підприємств пріоритетним напрямком використання прибутку є його розподіл між власниками, пропорційне їх внескам до зареєстрованого (статутного) капіталу у вигляді доходів (дивідендів), оскільки самою метою створення підприємств є отримання прибутку. При цьому такі доходи часто являють собою вилучення капіталу. На відміну від цього залишок чистого прибутку у вигляді нерозподіленого (капіталізованого) прибутку, з одного боку, являє собою капітал, з іншого боку, означає зростання сукупної власності (доходів власників).

Напрямки і пропорції розподілу прибутку визначають збори власників. Однак є певні обмеження на прийняті ними рішення. Так, розподіл прибутку неможливий у разі, якщо величина чистих активів акціонерного товариства менше статутного капіталу. Має місце законодавче обмеження і на величину використання прибутку, який спрямовується на створення (збільшення) резервного капіталу.

Крім того, в умовах чинного законодавства нерозподілений прибуток є регулятором вартості основних засобів, оскільки при проведенні щорічної переоцінки основних засобів їх уцінка відноситься на зменшення нерозподіленого прибутку (тоді як дооцінка відноситься на збільшення додаткового капіталу). На наш погляд, це спотворює величину нерозподіленого прибутку і не відображає його економічну сутність. Таке скорочення вартості

активів повинно викликати або скорочення прибутку звітного року, або зменшувати додатковий капітал. З огляду на тривалий характер використання необоротних активів, і той факт, що основні засоби складають основу виробничої потужності підприємств, краще виглядає другий варіант. Додатковий капітал може мати як кредитове, так і дебетове сальдо. Останнє означає скорочення капіталу підприємства.

Реінвестування отриманого в звітному році прибутку в господарську діяльність, як і нарахування дивідендів, означає зростання доходів власників. При цьому, капіталізація доходів передбачає можливість їх збільшення в подальшому, засновану на позитивній рентабельності власного капіталу даної організації. В даний час методика відображення в бухгалтерському обліку такого напрямку використання прибутку відсутня.

Це, з одного боку, пояснюється можливістю для власників подальшого вилучення (в тому числі у вигляді дивідендів) частини нерозподіленого прибутку, що залишився.

Крім того, цьому перешкоджає двоїста природа бухгалтерського обліку коштів підприємств, коли вони одночасно існують і як елемент активів (вид), і як елемент пасивів (джерел).

Спрямування нерозподіленого прибутку на розширення і розвиток виробничої бази являє собою капіталізацію прибутку і збільшення активів підприємств. При цьому величина власного капіталу залишається відображеною в обліку в колишній сумі.

На наш погляд, капіталізований прибуток може розглядатися як частина додаткового капіталу і відобразитись на відповідному йому субрахунку.

Список використаних джерел

1. Лытнева Н.А., Кыштымова Е.А. Прибыль, как основной фактор эффективности региональной экономики. Монография. Орел : Издательство ОрелГАУ, 2010. 212 с.
2. Садовская Т.А. Механизм формирования и распределения прибыли в деятельности хозяйствующего субъекта. *Теоретические и практические аспекты экономики и менеджмента: материалы международной заочной научно-практической конференции* (29 августа 2012 г.). Новосибирск : Изд. «Сибирская ассоциация консультантов». 2012. С. 43-52.

3. Семенишена Н., Коваль Д. Економічна сутність прибутку як фінансового результату підприємства та його роль у діяльності інституційних одиниць. *Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. молодих науковців, аспірантів, здобувачів і студентів* (7 грудня 2012 р., ЛНТУ, Луцьк, Україна) ; відп. ред. З.В. Герасимчук. Луцьк : РВВ Луцького національного технічного університету, 2012. С. 101–103.

4. Семенишена Н.В., Бевська Л.А. Шляхи вирішення та проблеми обліку фінансових результатів. *Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. молодих науковців, аспірантів, здобувачів і студентів* (7 грудня 2012 р.) / відп. ред. З.В. Герасимчук. Луцьк : РВВ Луцького національного технічного університету, 2012. С. 21–22.

5. Черненко С., Семенишена Н. Економічна сутність категорії «прибуток» та проблеми його облікового відображення. *Актуальні проблеми теорії і практики бухгалтерського обліку, аудиту, аналізу й оподаткування в Україні : сучасний стан та перспективи розвитку : збірник матеріалів III міжнародної науково-практичної конференції* (23 листопада 2018 року, ПДАТУ, Кам'янець-Подільський, Україна). Тернопіль : Крок. С. 69-74.